

Investointien merkitys Helsingin kaupungille kasvun ja rahoituksen näkökulmasta

Tuula Saxholm,
va. kansliapäällikkö

Helsingin kaupunkikonserni

	Helsingin kaupunki	Helsingin kaupunkikonserni
Toimintamenot	4,3 mrd.	5,6 mrd.
Taseen loppusumma	13,6 mrd.	17,0 mrd.
Lainat	1,6 mrd.	5,0 mrd.
Henkilöstö	37 876	44 000

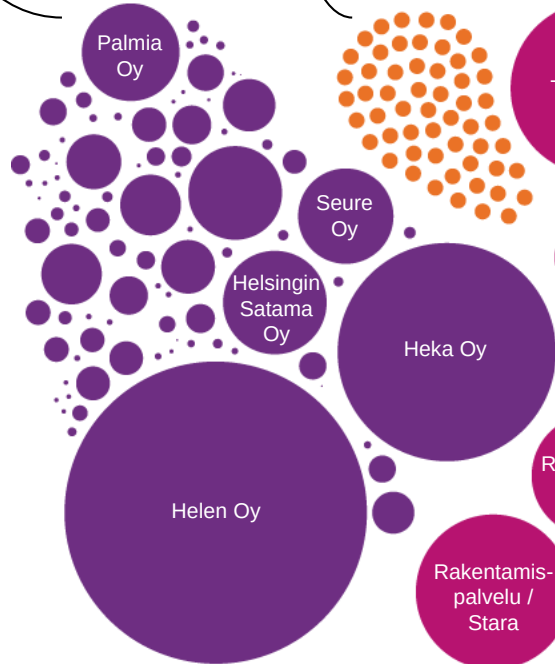
Tiedot 31.12.2015

Helsingin kaupunkikonserni

Tytäryhtiöt ja tytärsäätiöt

88 kpl

Kuvion pinta-ala liikevaihdon mukaan.

Osakkuusyhteisöt*

56 kpl

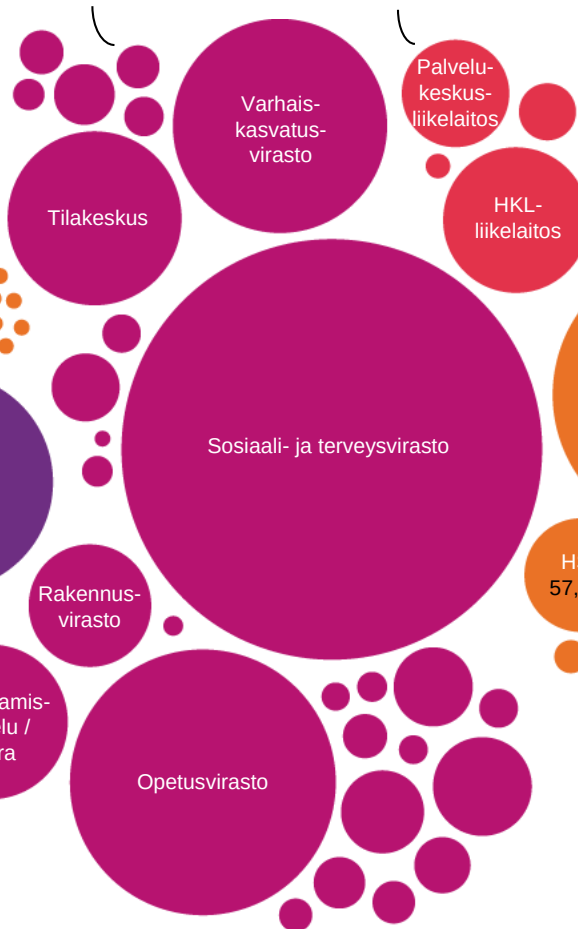
Kuvion pinta-ala ei vastaa volyyymiä.

Virastot

28 kpl

Kuvion pinta-ala toimintamenojen mukaan.

Liikelaitokset

4 kpl

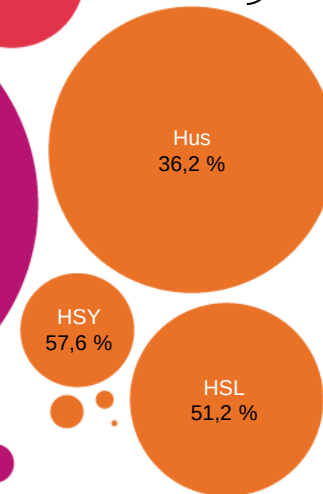
Kuvion pinta-ala toimintamenojen mukaan.

Kuntayhtymät

6 kpl

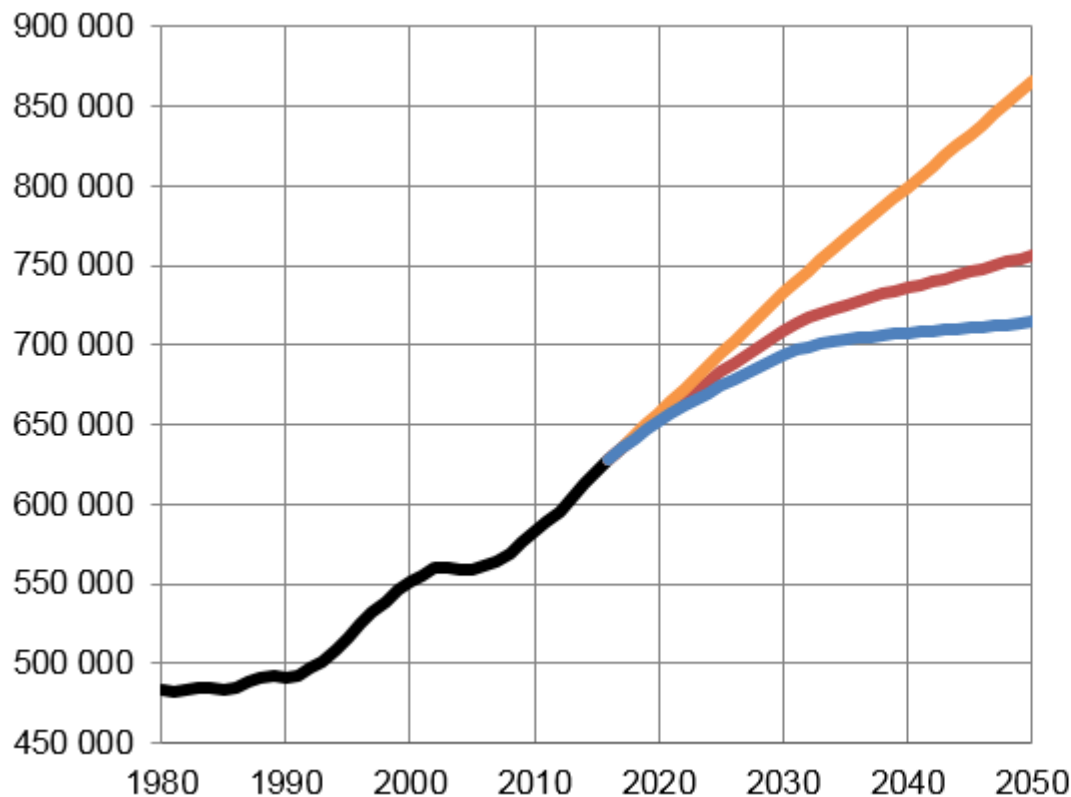
Kuvion pinta-ala Helsingin äänivaltaosuuden (ilmoitettu prosentteina) suhteessa kuntayhtymän kokonaismenoista.

* Osakkuusyhteisöjä ovat mm. Vantaan Energia Oy, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ja Apotti Oy.

Mihin Helsinki investoi?

Helsingin väestö 1980-2016 ja väestöprojektion vaihtoehdot vuoteen 2050

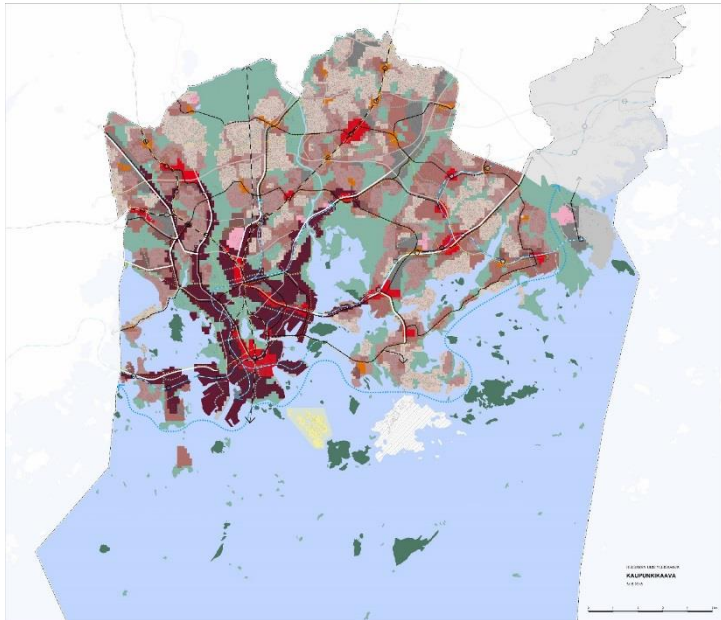
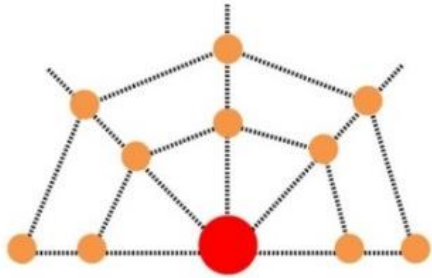

— Väkiluku 1980–2016
— Perusvaihtoehto
— Nopea
— Hidastuva

Ennusteiden vertailu			
	2050	Kasvu	%
Väestö 1982-2016	-	145 198	30 %
Perusvaihtoehto	756 473	128 265	20 %
Nopea kasvu, yleiskaava	866 059	237 851	38 %
Hidastuva kasvu	714 500	86 292	14 %

Lähde: Helsingin väestöennuste 2016-2050

Yleiskaava kasvun mahdollistajana

- Kaupunkikaava 2050:
 - raideliikenteen verkostokaupunki
 - vahva laajeneva pääkeskus
 - viherverkostokaupunki
 - riittävät asuntotuotanto-edellytykset
 - elinkeinoelämän toimintaedellytykset
- Varaudutaan mahdollistamaan Helsingin väestönkasvu ns. nopean kasvun mukaisesti
 - = Helsinki 865 000 asukasta
 - = Seutu 2 000 000 asukasta
- Yleiskaavan vastattava valtakunnallisiin alueiden käyttötavoitteisiin - Helsingin seudun erityiskysymyksiä mm.: riittävän asuntotuotannon turvaaminen, tonttimaan riittävyys.
- Yleiskaavan investointiarviot:
 - Uusia investointeja tarvitaan n. **10,5 - 13 mrd €** (kaikki julkiset), josta 4,4 mrd € ei kiinteästi liity yleiskaavan asuntotuotantoon, kuten Pisara
 - Mahdollistaa yksityisiä rakentamisinvestointeja n. **44 mrd €**
- Kaupungille kertyvät maankäyttötulot 35 vuoden tarkasteluaikajaksolla noin **7 - 8 mrd €**

Strategiaohjelman tavoitteet

Helsingin kaupunki

- Kaupungin kasvulla vastataan strategiaohjelman tavoitteisiin
- Uusi yleiskaavaehdotus, asumisen ja maankäytön toteuttamisohjelma, muut yksityiskohtaiset toimenpideohjelmat, seudullinen yhteistyö (MAL-visio ja tavoitteet)

Kaupunki luo kasvun edellytyksiä

Korjaaminen ja perusparantaminen

- Turvallisuus ja terveellisyys sekä uudistaminen ja muuntaminen uuteen käyttötarkoitukseen

Uudisrakentaminen asuin- ja toimitilarakentamista varten

- Aktiivinen maanhankinta
- Alueinfra (kadut, sillat, liikenneväylät, radat)
- Isot liikennejärjestelmätason investoinnit

Peruspalvelut uusille ja vanhoille asukkaille

Investoinnit kulttuuriin ja vapaa-aikaan

- Esim. Keskustakirjasto (kaupunki 68,2 Me, valtio 30 Me), Tanssin talo (kaupunki 6 Me, valtio 6 Me, säätiö 15 Me)

Toimintojen digitalisointi ja tukipalvelujärjestelmien uudistaminen

- Esim. opetustoimen ja varhaiskasvatuksen digitalisaatio-ohjelma n. 30 Me

Tytär- ja osakkuusyhteisöjen investoinnit

- mm. Stadion-säätiön kautta Olympiastadionin laajennus ja perusparannus (104,5 Me kaupunki, 104,5 Me valtio), Myllypuron kampus (165 Me)

Muut toimenpiteet

- mm. Marian 0-1 Startup Hub –operaattoriyhtiö yhteistyössä Startup-säätiön ja Helsingin Uusyrityskeskuksen kanssa

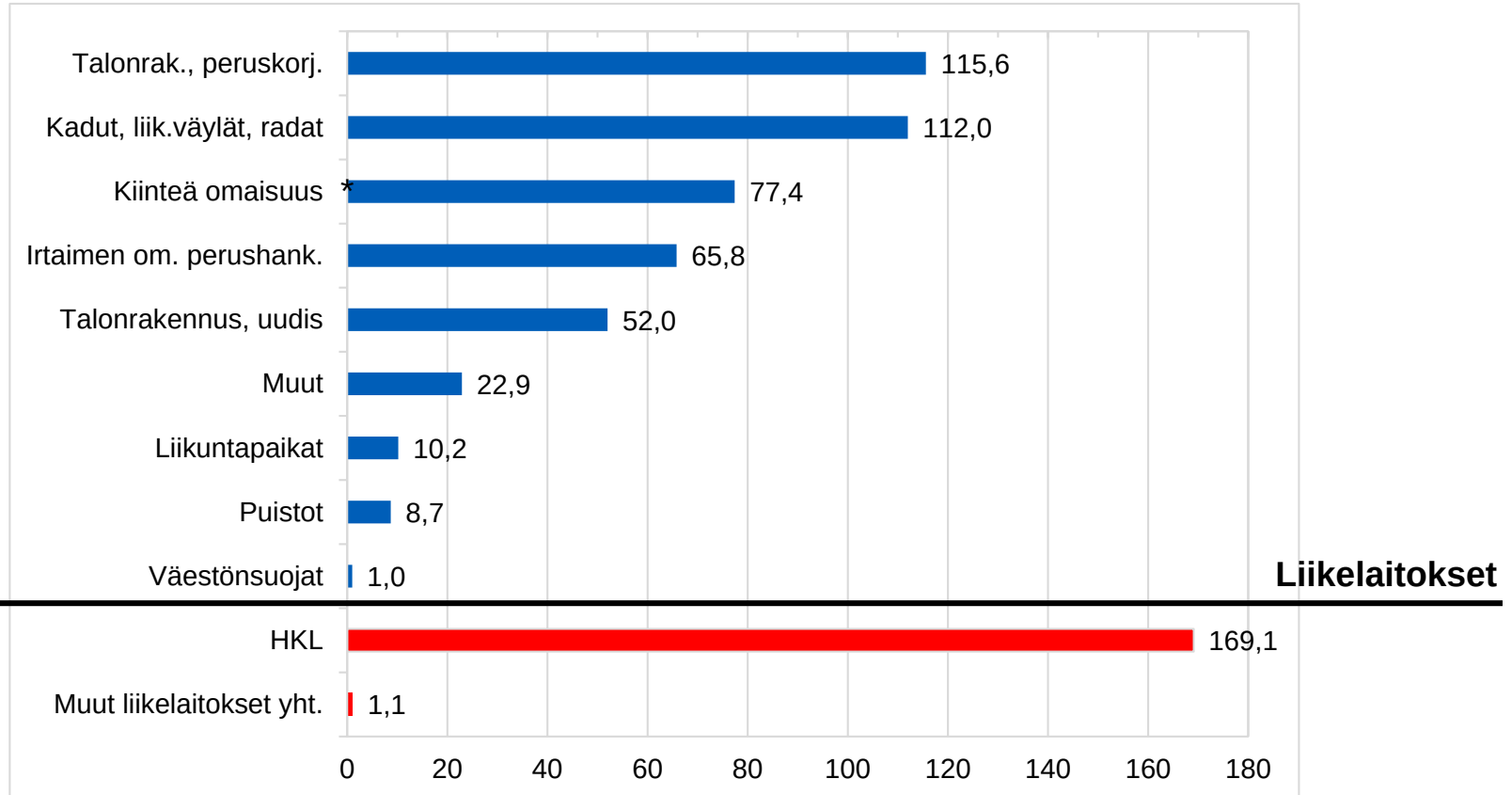

Kruunuvuorenranta
Kuva: Lauri Rotko

Pvk Alppikylä
Kuva: Marja Väänänen

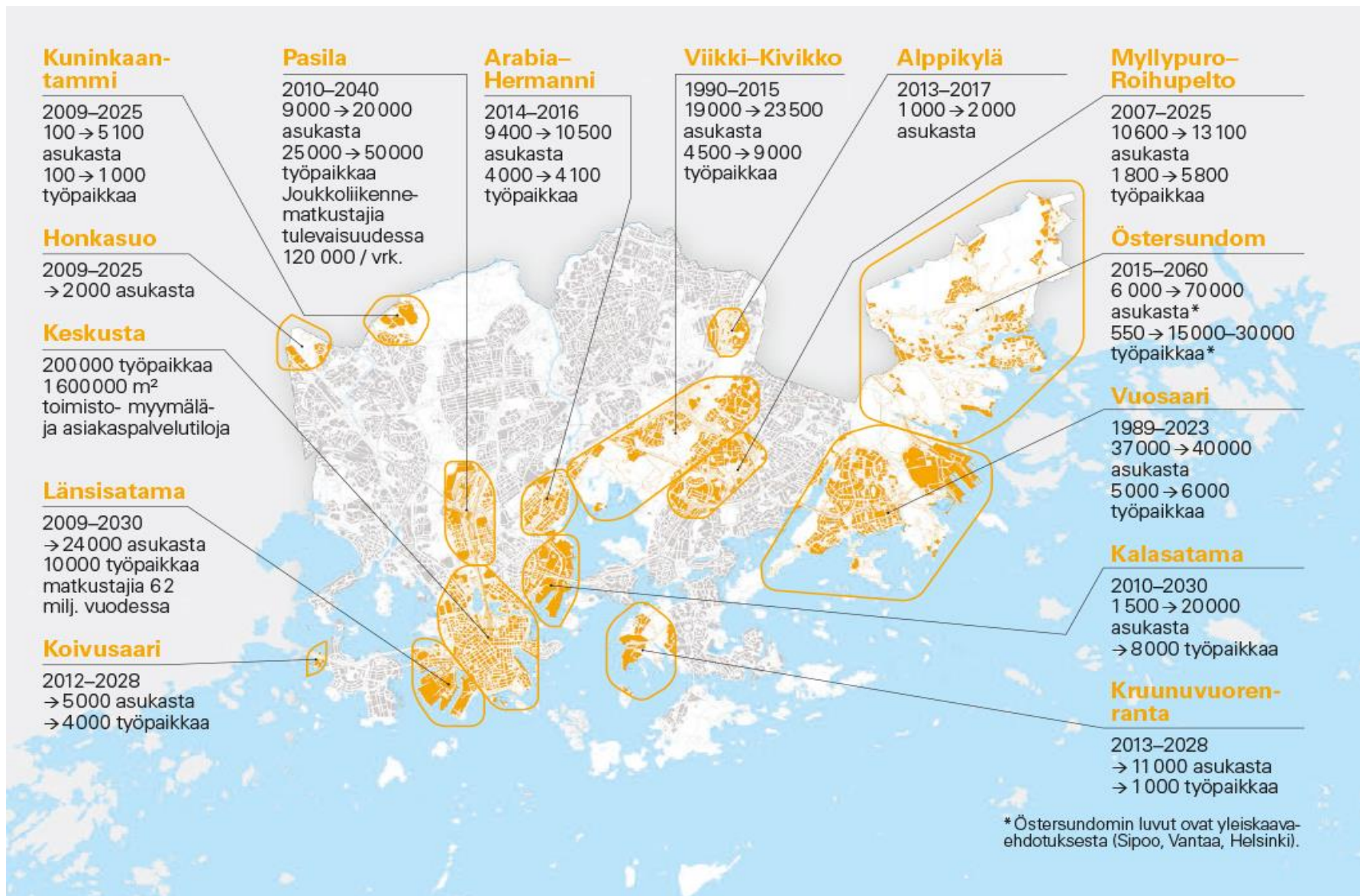
Investoinnit 680 milj. euroa vuonna 2017

* Kiinteä omaisuus = Kiinteistöjen hankinta, esirakentaminen, täyttötöyt sekä muut rakentamiskelpoiseksi saattamiseen liittyvät investoinnit

- Huomattava määrä myös vuokra- ja osakemuotoisena toteuttavia hankkeita, mm. Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskus, Myllypuron kampus amk:n käyttöön 165 Me

Aluerakentamiskohteet

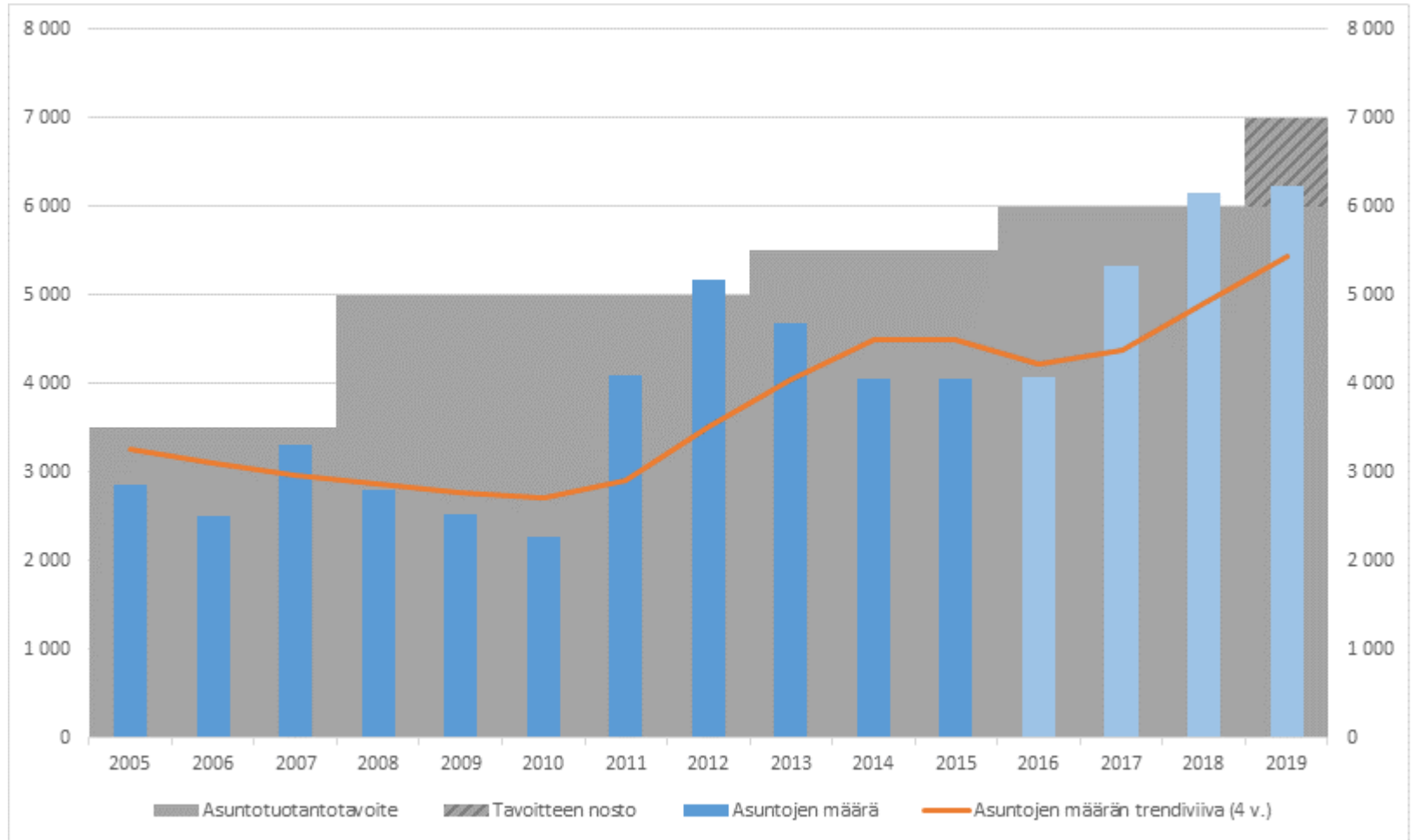
Asuntotuotannosta tulee vuosittain noin 40 % täydennysrakentamisalueilta

Asuntorakentaminen

- Käynnissä yhteensä noin 7500 asunnon rakentaminen
- Tavoitteena 6000 asuntoa/vuodessa
- Aluerakentamisen edellytysinvestoinnit ovat noin 115 Me vuonna 2017
- Investointitaso säilyy korkeana koko 10-vuotisen ohjelmakauden
- Edetään usealla alueella eri puolilla kaupunkia, jotta riittävän monipuolinen tarjonta varmistetaan

Valmistuneet asunnot

- Tällä hetkellä Helsingissä on käynnissä noin 7500 asunnon rakentaminen

Kalasadama 1/2

1,4 milj. kem²

- 20 000 asukasta
- 8 000 työpaikkaa

Investoinnit:

- kaupunki n. 600 milj. eur
- yksityiset n. 5 mrd. eur

- valmistuu 2030-luvun lopulla, Hanasaari 2040-luvulla
- v.2017 alkaa noin 1000 uuden asunnon rakentaminen

Kalasatama 2/2

Redi-kauppakeskus

noin 60 000 kem²

avataan v. 2018

Lisäksi 8 kpl tornirakennuksia,
joista 6 kpl asumiseen
15 000 – 20 000 kem² / torni
1. torni valmistuu v. 2018 (35 kerrosta)
koko hanke valmis v. 2023

Kauppakeskus veti muita toimitilahankkeita

yli 4 500 uutta työpaikkaa v. 2020
mennessä Redin viereen, mm. Kesko,
Lindström Invest

Pasila

2,0 milj. kem²

- 20 000 asukasta
- 25 000 työpaikkaa

Investoinnit:

- kaupunki n. 300 milj. eur
- valtio 100 milj. eur
- yksityiset n. 5 mrd. eur

Keski-Pasilan keskus, Tripla

- noin 190 000 kem²
- avataan v. 2019
- yksityiset inv. noin 1 mrd. eur

- valmistuu 2040-luvulla
- v.2017 käynnissä noin 430 uuden asunnon rakentaminen

Artic-raitiovaunu
Kuva: Rob Orthen

Investoinnit liikennejärjestelmään

Raide-Jokeri yht. 448 Me

Infra yht. 275 Me

Hki 124 Me, Espoo 67 Me, valtio 84 Me

Kalusto 108 Me

Varikot 65 Me

Käyttöönotto v. 2021

~100 000 matkustajaa/arki vrk v. 2040

Kruunusillat yht. 377 Me

Infra yht. 259 Me

Kalusto 93 Me

Varikot 20 - 25 Me

Käyttöönotto v. 2026

~40 000 matkustajaa/arki vrk v. 2040

Länsimetro yht. 1288 Me

Ruoholahti-Matinkylä

Infra yht. 1 088 Me

Hki 250 Me, Espoo 590 Me, valtio 248 Me

Kalusto 150 Me

Varikot 50 Me

Käyttöönotto v. 2017

~100 000 matkustajaa/arki vrk v. 2040

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia

15.9.2016

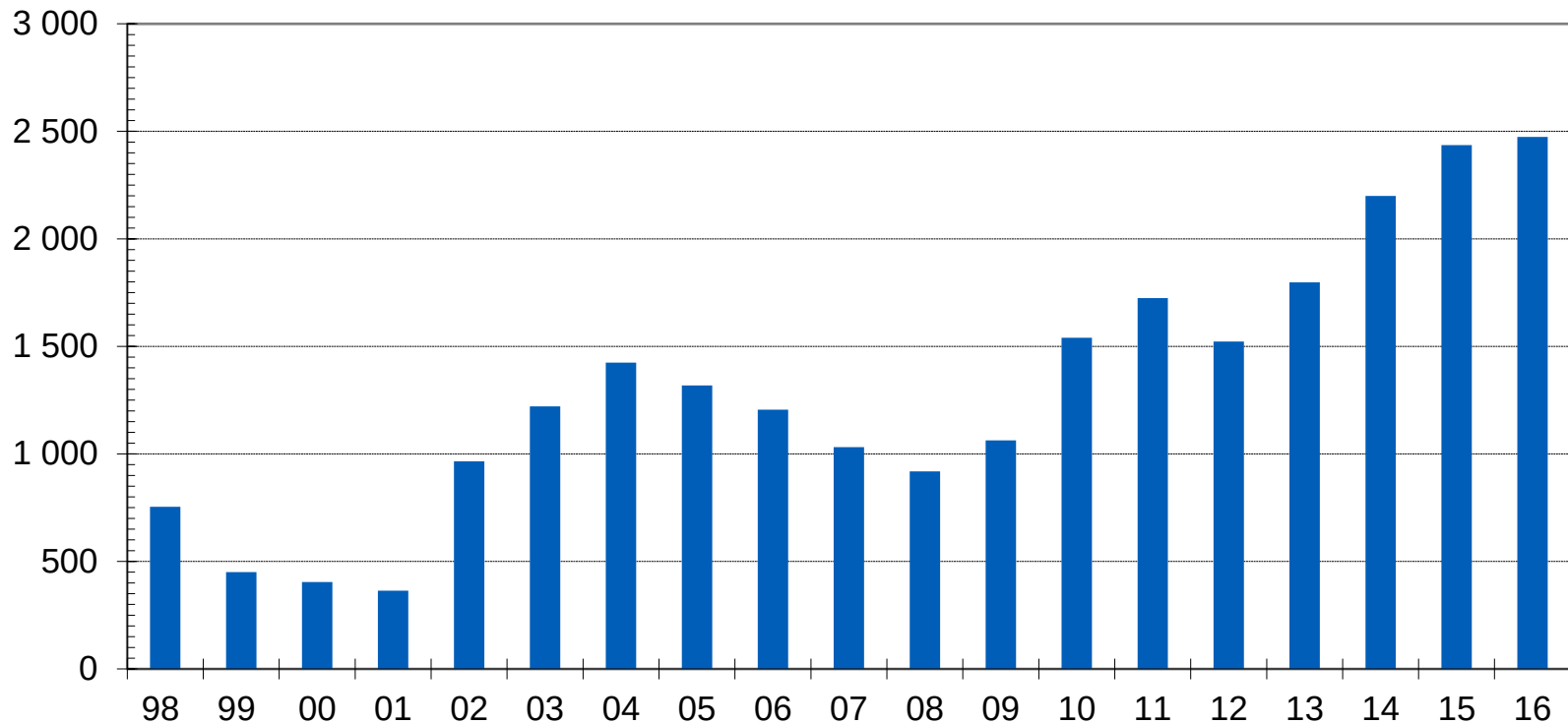
Lisäksi lukuisia pienempiä investointeja katuihin,
liikenneväyliin, ratoihin, kalustoon jne.

16

Investoinnit ja kaupungin kestävä talouskehitys

Kasvun haasteet

Helsingin lainakanta on yli kaksinkertaistunut 2008 verrattuna

■ Lainapääoma; ilman liikelaitoksia; €/as.

Kuntatalousohjelma 2017–2020 kevät 2016

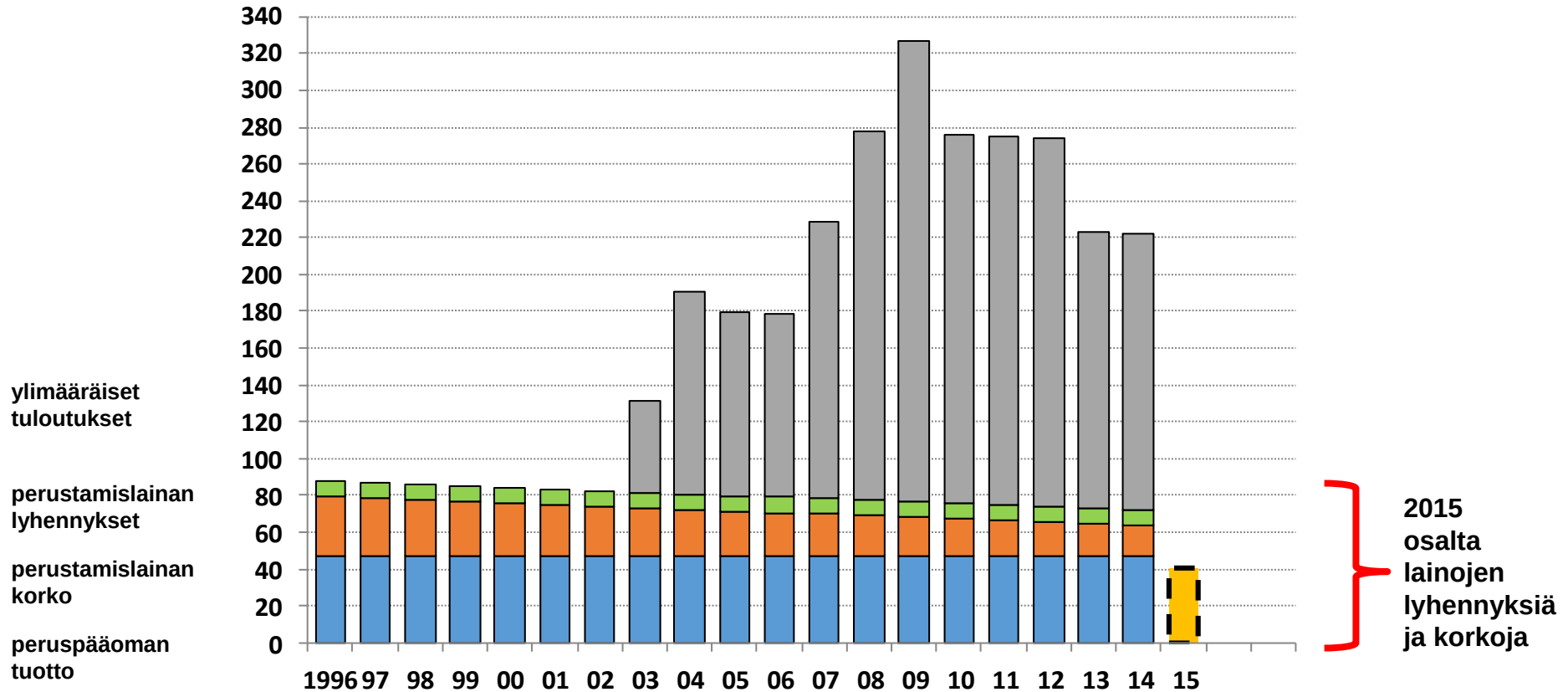
Valtiovarainministeriön julkaisu – 13a/2016

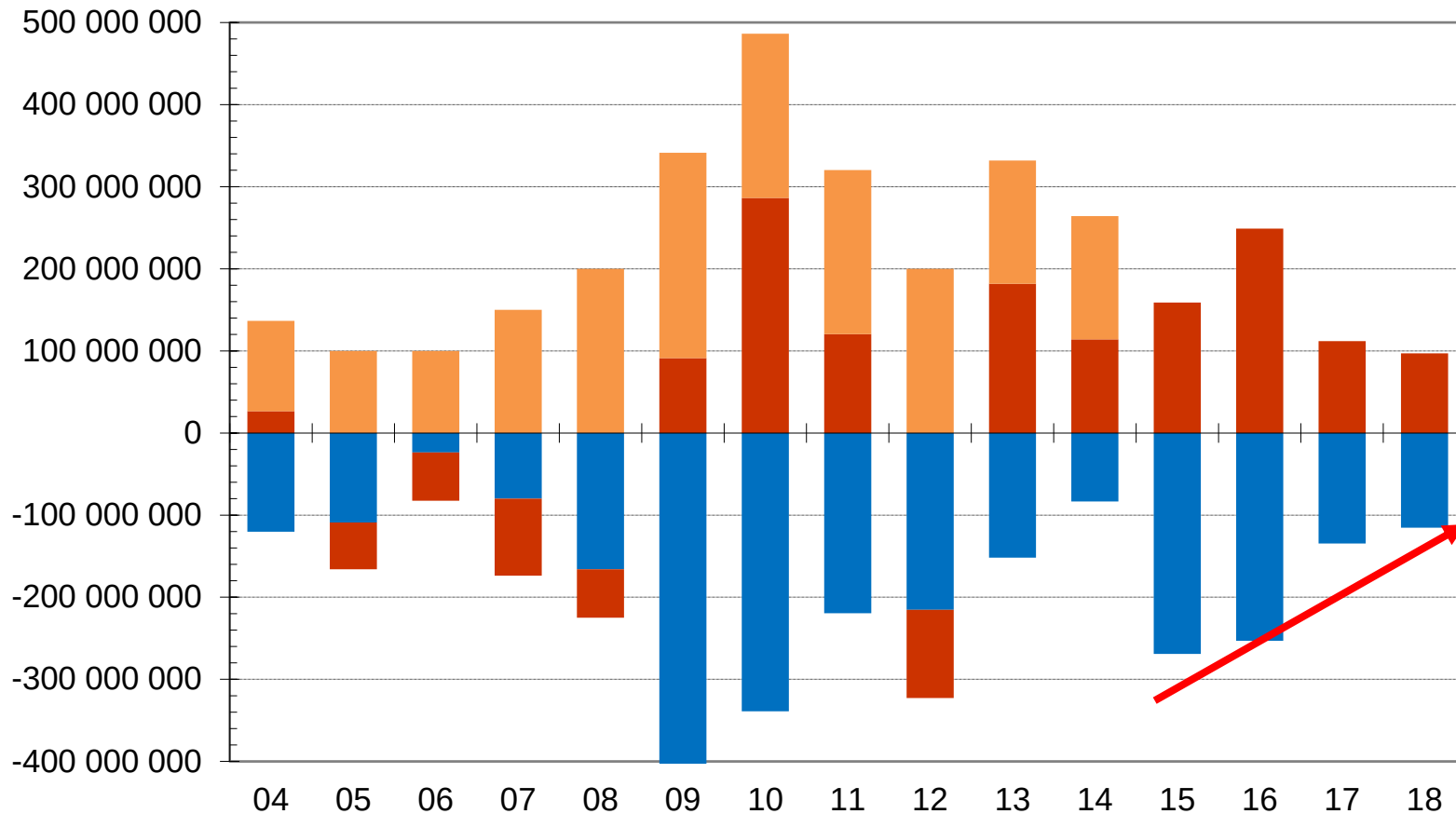
- Kuntatalousohjelman tavoitteena on kuntatalouden alijäämä 0,5 % suhteessa kokonaistuotantoon
→ edellyttää kuntien toiminnan ja investointien rahavirran tasapainottamista
- Kunnilla on laaja itsehallinto, eikä valtio voi pelkästään omilla toimillaan taata kuntatalouden tasapainottamista
→ kunnilla suuri vastuu talouden tasapainottumisesta

Helsingin Energialla (Helen) suuri rooli talouden tasapainottajana viimeiset 10 vuotta

milj. euroa

Toiminnan ja investointien rahavirta* käännettävä lähelle nollaa → Muuten velkaannutaan

■ Ylimääräiset tuloutukset Helsingin Energialta

■ Lainakannan muutos (vuoteen 2014 asti ilman liikelaitoksia)

■ Toiminnan ja investointien rahavirta (vuoteen 2014 asti ilman liikelaitoksia)

* Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus, netto + investoinnit, netto.

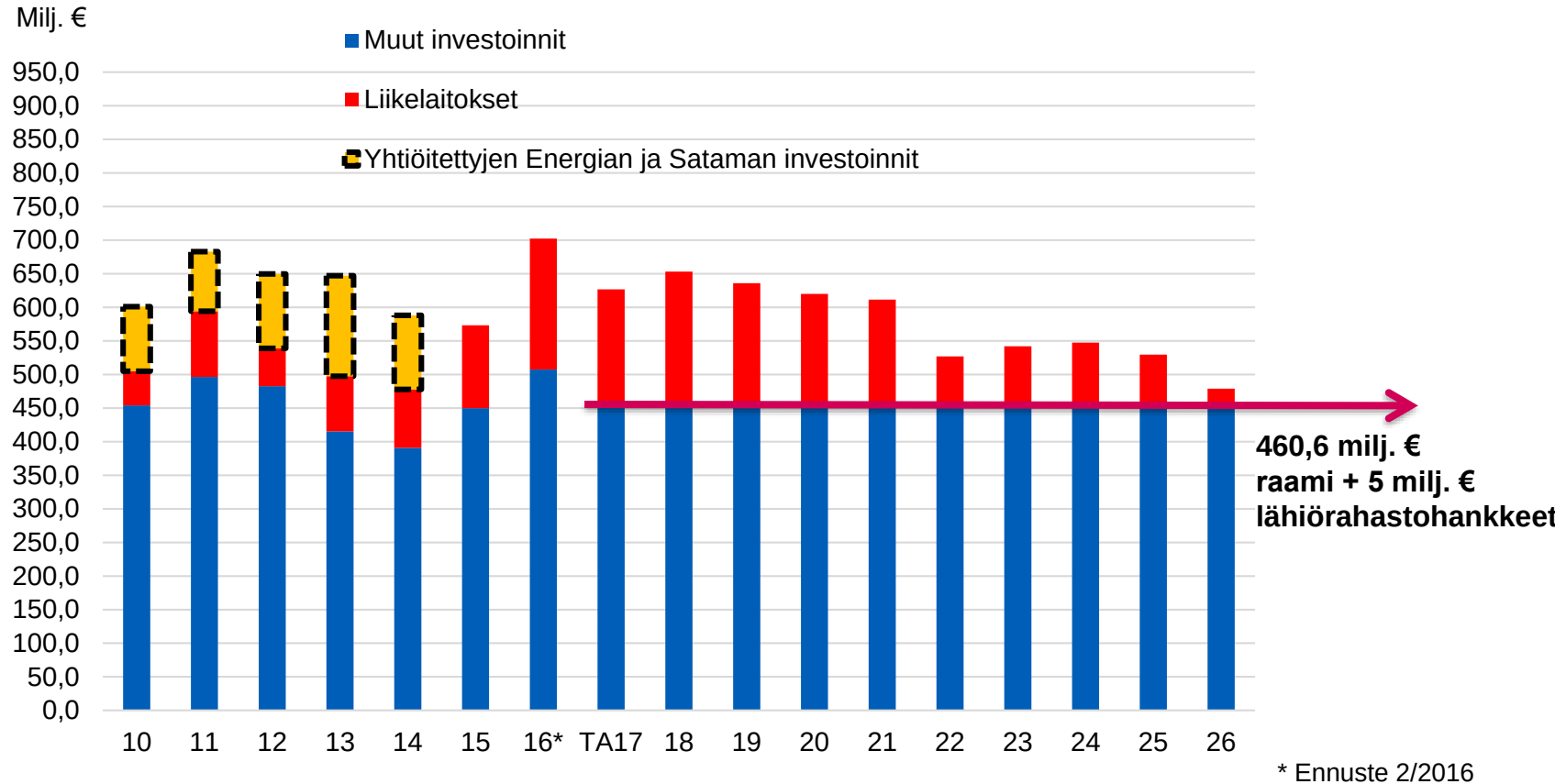
Toiminnan ja investointien rahavirran negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko ottamalla lisää lainaa, kassavaroja vähentämällä tai muilla pääoman siirroilla

Talouden tasapainottamisen keinot

Helsingin kaupungin Strategiaohjelma 2013 – 2016:

- Käyttötalouden menokasvun rajoittaminen
 - Käyttömenojen reaalikasvu on asukasmäärän kasvu -1% tuottavuustavoite
- Investointiraami
 - Vuotuinen investointien taso 460,5 Me
 - 10-vuotinen investointiohjelma
- Tonttien ja rakennusten myyntitavoitetta nostetaan velkaantumisen hillitsemiseksi
 - Tonttien vuotuinen myyntitavoite 100 Me ja rakennusten vuotuinen myyntitavoite 35 Me

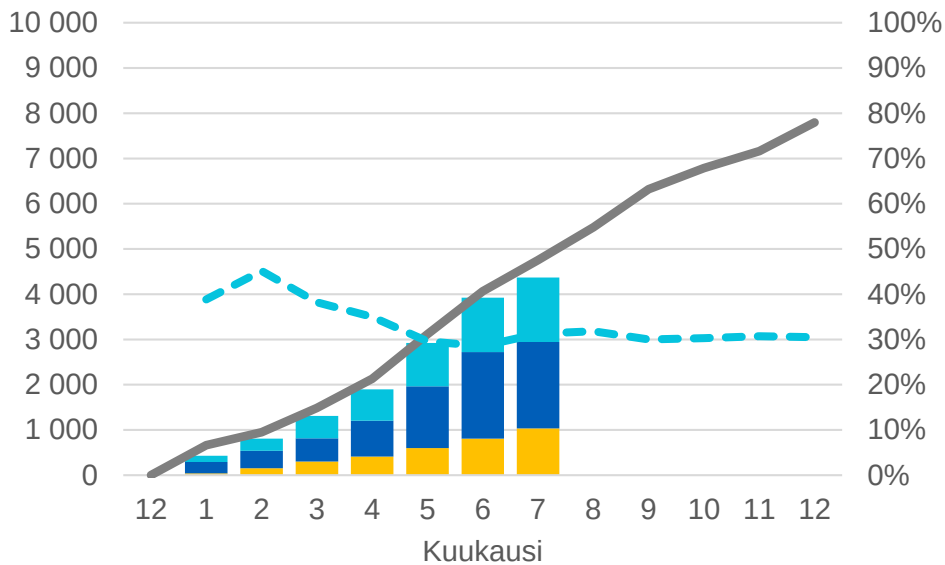
Investoinnit v. 2010–2026

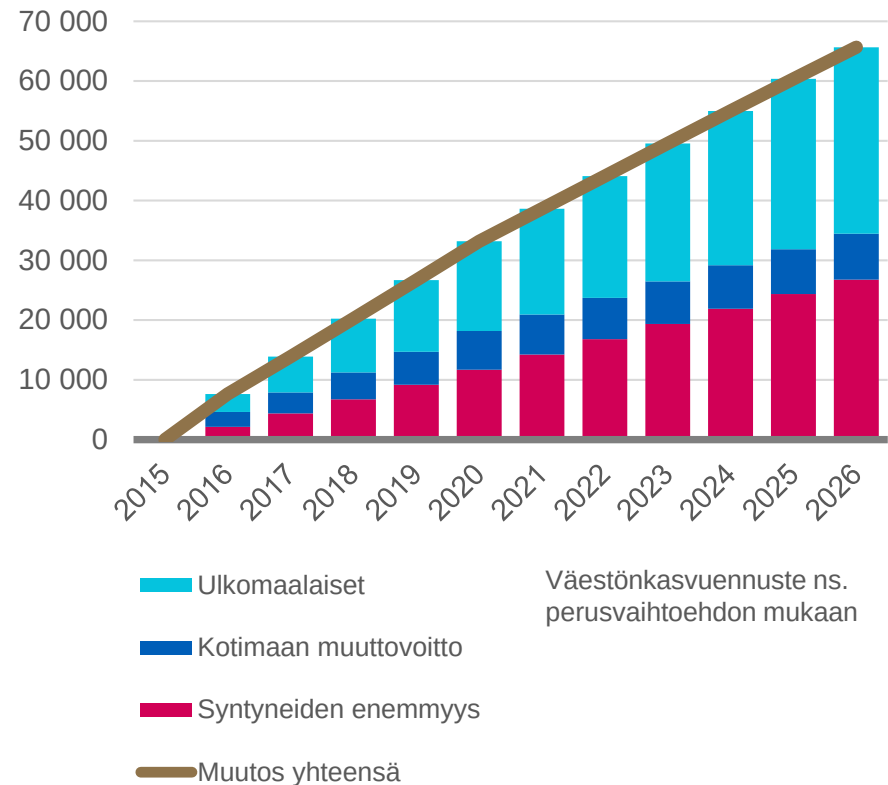
- Investointiraami on toiminut hyvin: investointien priorisointi ja oikea ajoitus
- Käyttöaste v. 2013 – 2015 noin 70 – 72 %, käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella on myönnetty ylitysoikeuksia seuraavalle vuodelle
- Investointiohjelman ulkopuolella toteutetaan huomattava määrä mm. osakeyhtiömuotoisia hankkeita

Helsingin rakentaminen ja siitä seuraava väestökasvu ei näy välttämättä kunnallisverotuloissa

Väestönmuutokset tammi-heinäkuussa 2016

Ennustettu kumulatiivinen väestönmuutos 2016-2026

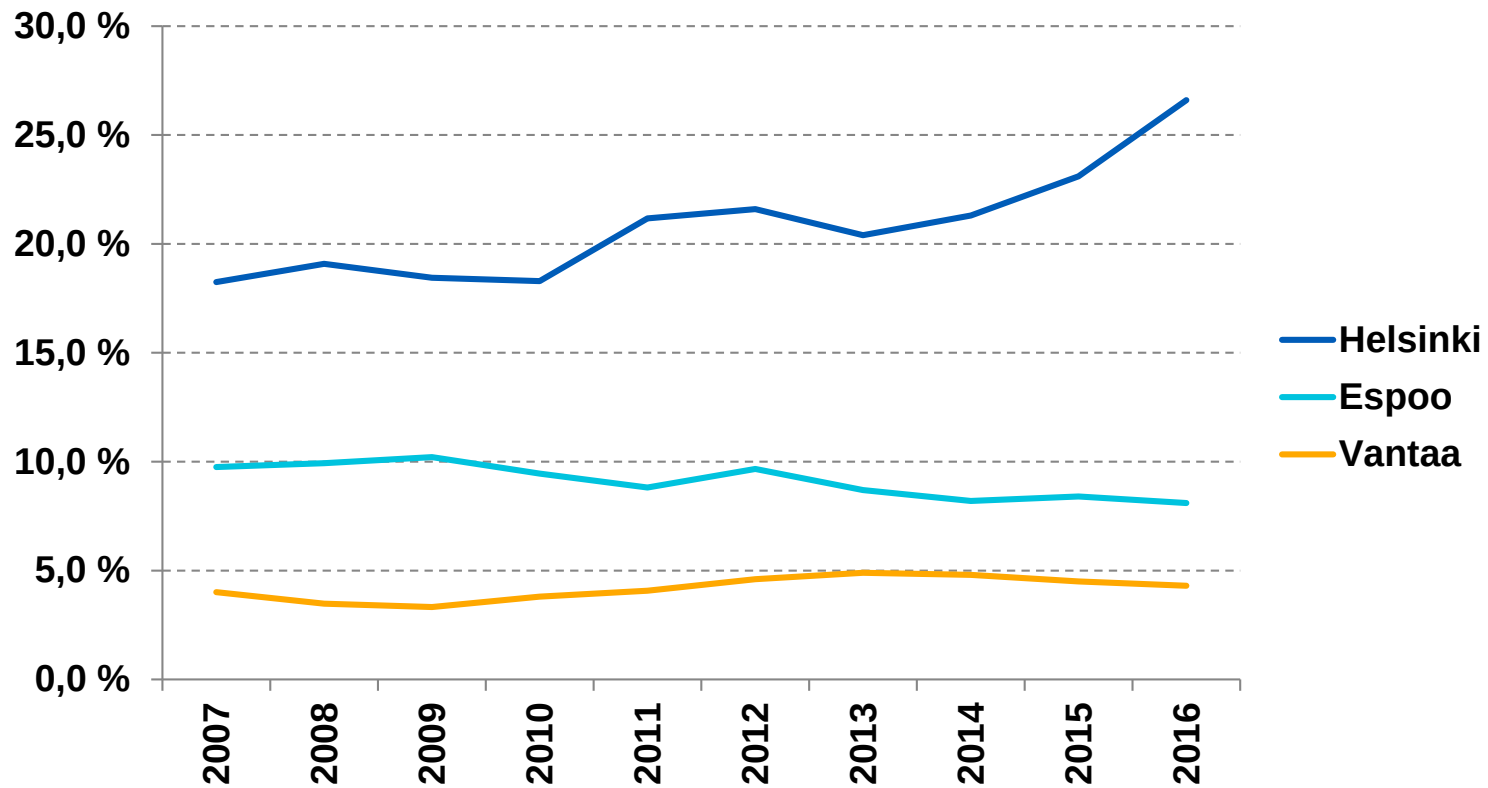
■ Vuosien 2015 ja 2016 nettomuuton kertymä

- 2015 noin 7 500 henkilön väestönkasvusta 30 % nettomuuttoa ulkomailta
- Ulkomailta muuttaneiden työllistyminen hankalampaa

Verotulojen ja valtionosuuksien kasvu

	TP 2014	TP 2015	Enn .2016
Kunnallisvero	2 434,9	2 481,1	2 555,0
<i>Muutos ed. vuodesta</i>	<i>-0,3</i>	<i>1,9</i>	<i>3,0</i>
Yhteisövero	309,8	372,5	380,0
<i>Muutos ed. vuodesta</i>	<i>15,4</i>	<i>20,2</i>	<i>2,0</i>
Kiinteistövero	206,7	214,3	218,0
<i>Muutos ed. vuodesta</i>	<i>5,8</i>	<i>3,7</i>	<i>1,7</i>
Koiraver	0,4	0,4	0,4
Verotulot yhteensä	2 951,8	3 068,3	3 153,4
<i>Muutos ed. vuodesta</i>	<i>1,6</i>	<i>3,9</i>	<i>2,8</i>
Valtionosuudet	249,9	273,2	315,0
<i>Muutos ed. vuodesta</i>	<i>-9,4</i>	<i>9,3</i>	<i>15,3</i>
Verorahoitus yhteensä	3 201,7	3 341,5	3 468,4
<i>Muutos ed. vuodesta</i>	<i>0,6</i>	<i>4,4</i>	<i>3,8</i>

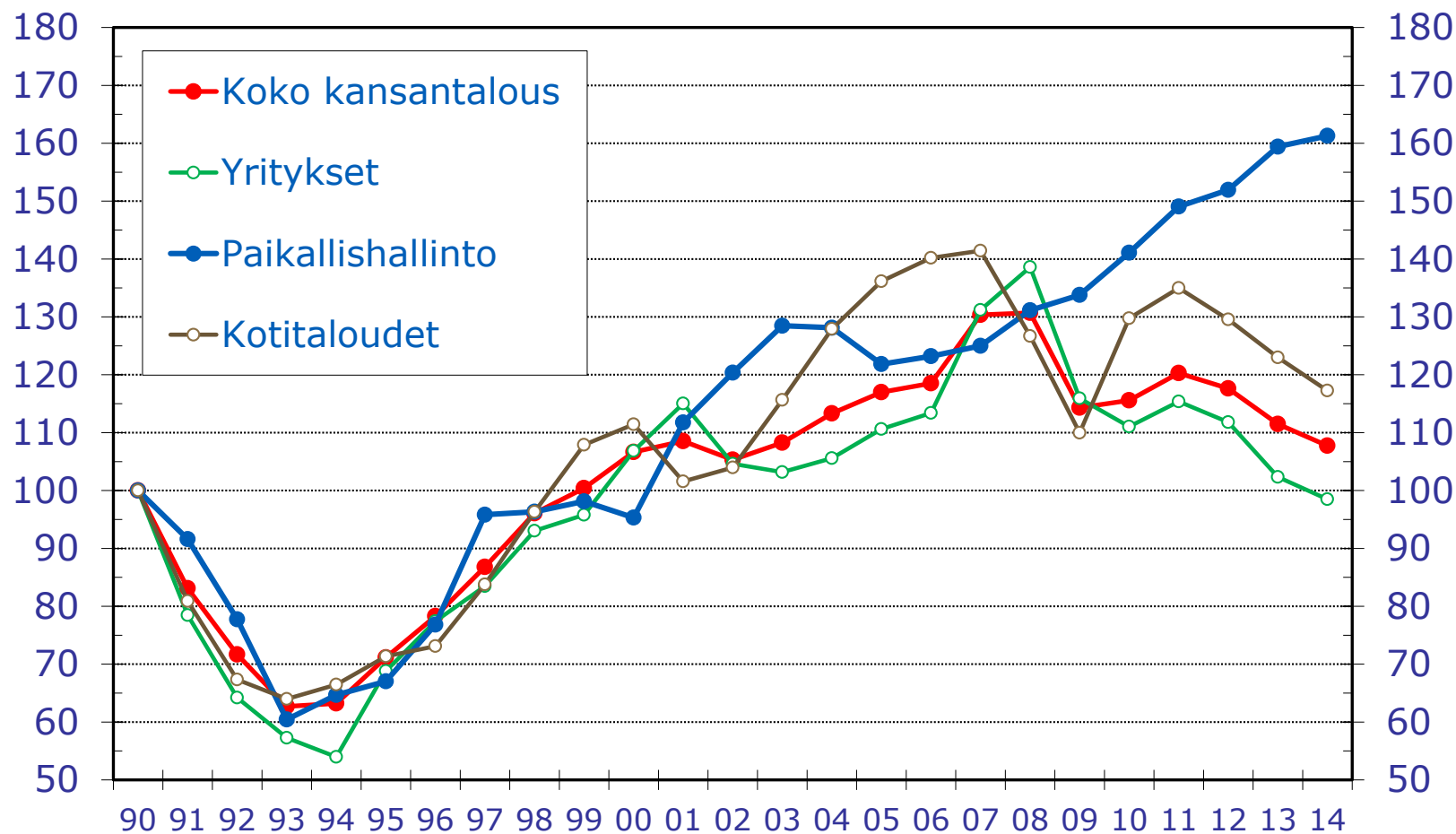
Helsingin yhteisöveron jako-osuus kuntasektorin jako-osuudesta

- Helsingin jako-osuus on kasvanut, koska:
 - Monipuolinen elinkeinorakenne ja aktiivinen elinkeinopolitiikka
 - Finanssisektori keskittynyt Helsinkiin
 - Peliteollisuuden valopilkut
 - Muiden toimialojen kehitys

Investoinnit eri sektoreilla

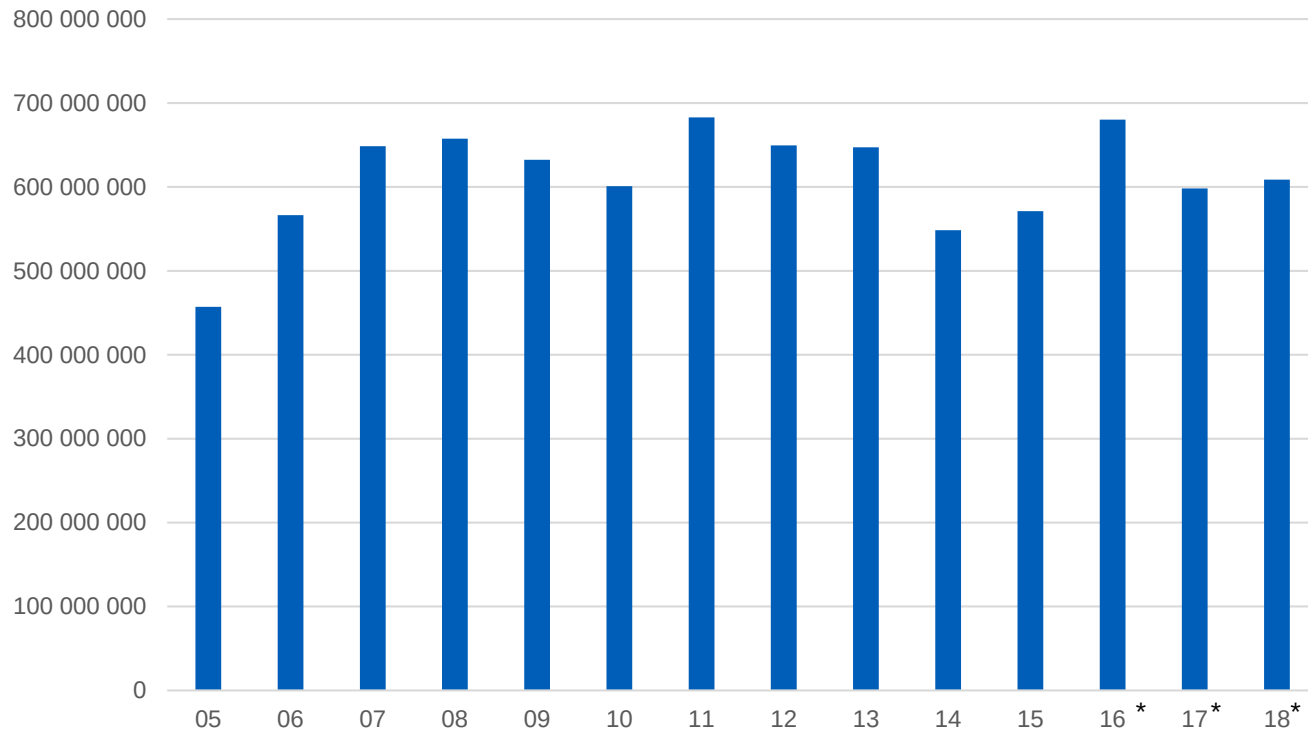
→ Kuntasektori on suurelta osin vastannut elvyttävästä finanssipolitiikasta viime vuosina

Kiinteän pääoman bruttomuodostus (investoinnit)
vuoden 2010 hinnoin, 1990=100 (Kansantalouden tilinpidon mukaan)

Lähde: Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpito

Helsingin investointitaso on ollut korkea koko finanssikriisin ajan

- Luvut sis. myös liikelaitosinvestoinnit ja v. 2014 saakka yhtiöitettyjen Helsingin Energian ja Sataman investoinnit

* TA16 ja TS17-18

Muuttuva toimintaympäristö

- Sote- ja maakuntauudistus
 - Verokatto
 - Jäljelle jäävän kunnan rahoitusperiaate
 - Rahoituksen hinta / nollariskisyys
 - Maakunnan rahoitus
 - Laki investointien väliaikaisesta rajoittamisesta
- PKS-erilliskorjaus?
- Helsingin kaupungin uusi johtamisjärjestelmä: pormestarimalli ja uusi organisaatio 1.6.2017 alkaen

Kunnallisverotuloista pois 2/3
Yhteisöverotuloista pois 40 %

- Investoinnit
liikennejärjestelmään sekä asuntorakentamiseen säilyvät (Raide-Jokeri, Kruunusillat, Kalsatama, Pasila jne...)
- Hankkeiden rahoittamisen mahdollisuudet uuden peruskunnan tilanteessa?

Tuula Saxholm
va. kansliapäällikkö

Kaupunginkanslia